

DEMOKRAT

Glas demokrata sjeverne Dalmacije.

GRADSKA BIBLIOTEKA
"JURAJ ŠIŽGORIĆ"
ŠIBENIK

Poštarina plaćena u gotovoin.

Izlazi svakog petka večer.

POJEDINI BROJ 1 DIN.

Predbrojba: godišnje D. 40 polugod. 20.

— Oglasi po cijeniku. —

God. 1.

Šibenik, 30. decembra 1921.

Br. 4.

NEPRILIKE SA TUGJINČEM.

Šibenik, dne 27. XII.

Bili smo i jesmo duboko uvjereni, da Talijani nijesu i ne će promijeniti njihovu odveć nami poznatu ćud. Sasvim tim božićni su nas događaji iznenadili, jer nijesmo mogli pojmiti, niti bi bili mogli predviđeti, da je baš njima još danas do dramatičnih predstava, ovdje po ulicam Šibenika.

Nije obično, u običajima koji vladaju, dobrovoljno ponavljanje komada, koji je doživio podpuni „fiasco“. Repriža u takovim prilikama znači bez sumnje otupljenje umjetničkog čuvstva.

Događaji, koji su dali povoda novom izljevju mržnje naših neprijatelja, tako su obične naravi, da kronaka ne zna što bi o njima pripovjerala. U božićnoj kasnoj večeri, u pijanoj ili pola pijanoj uličnoj gunguli, bili su nekoji talijanski mornari nešto turnuti, a kažu, da je jednom od njih bio i proparan rukav kabanice; palo je još i par običnih psovaka, koje se radi blagosti ne dadu ni usporediti sa kakofoničnim izrazima njihove štampe na našu adresu, i sa psvokam, kojim su nas obasipali isti ovi mornari za vrijeme okupacije.

Radi ovih događaja, koji su, kako svak može da uvidi, bez ikakve važnosti, talijanska je torpiljarka, za koju, neka bude mimogred rečeno, nitko ne zna, što ovdje radi i što čeka, pucala čitava dva sata na grad sa pušćanim strojevima, a danas imamo u luci čitavu pomorsku demonstraciju mornarice susjedne kraljevine.

Velika Britanija, — neka nam bude dozvoljeno napomenuti ovdje ime ove ozbiljne pomorske vlasti kontrasta radi, — škola je sa demonstracijama vlastite flote. Naravno svakome je dozvoljeno čuvati vlastiti ugled kako zna; mi ne marimo soliti pamet drugome;

nami je samo do našega ugleda, kojeg nam je odrješito obraniti — a ova je i svrha članku — i od hira tudinca i od odveć lakog popuštanja naših vlasti.

Naše vlasti odveć lako pristaju u ovako sličnim pola diplomatskim preporima na zahtjeve protivnika, pozivajući na nužde visoke politike. Mi ne možemo dijeliti stanovište lakog popuštanja u pitanjima naše narodne časti, jer za nas znači poniženje pristajanje naše, na zahtjev njihov.

Lako pristajanje naših u napomenutim preporima, nas od naših vlasti dijeli i odalečuje.

Najvjerojatnije je, da je talijanska torpiljarka počela pucati — ako se nije možda cijeli događaj razvio po naređenju mjerodavnih faktora — radi panike nastale na brodu. Panika ili neopravdani strah, morao bi sada postati opravdanim poniženjem naših vlasti.

Mi se temeljito nadamo da naša vlast ne će lako pristati na izdanje zatražene svjedodžbe.

Velika politika o kojoj smo gori govorili, mogla bi sada da promaši cilj, jer sama namjera neprijatelja da nas ponizi, sakuplja u nas toliko mržnje, toliko uvrijeđene časti, da bi novo poniženje moglo upravo dovesti do onog ozbiljnog sukoba, do kojeg vlasti ne bi htjele doći.

Poruke mira i ozbiljnog postupanja bile su od nas uvažene trijeznom postupanjem u najkritičnijim časovima, obzirom na dužni posluš našoj vlasti, kojim smo dokazali našu političku zrelost, i obzirom na našu nesretnu braću u tuđem ropstvu.

Poruke mira bit će poštovane i dalje do najzadnje granice mogućnosti; ali, da naše mirno ponašanje u poštivanju želja vlasti dođe do koristnog

rezultata, morali bi naši politički ljudi uznastojati postignuti što kraćim postupkom da bude uklonjen glavni razlog i jedini povod nemira u gradu, jer ako budemo došli do uvjerenja da mir i ozbiljnost, koju smo mi sačuvali i na dan Božića ne pomaže ni našoj časti, ni našoj jadnoj braći preko granice, onda će biti sukob neizbježiv.

Mi moramo imati bistro pred očima, da nam je ovaj naš susjed kruti neprijatelj; mi s njim ne možemo imati i ne ćemo imati ništa zajedničkoga; mi svi želimo da Jadransko more bude kao ocean, koji nas dijeli.

Ako nije moguće ispunjenje ove naše skromne želje, neka nam se to ozbiljno i kaže, pa će stalno onda svaki građanin i teškim srcem razumjeti vlastitu dužnost. Dr. S.

ŠIBENIK.

Za vrijeme mačehinskog gospodstva Austrije bila je naša Dalmacija u položaju bijedne pepeljuge, u svemu zanemarivane i izrabljivane pastorka. Austrija je trošila samo na tačke, koje su joj trebale za vojničku prevlast na Jadranu i za trgovačku korist švapsko-mađarskom kapitalu. Tako se podigoše Trst, Rijeka i Pulj. A baš ovi gradovi liše nam oteti i istrgnuti iz našeg živog tijela, kada ono nezasićenost i nepravda djeluje plijen poslije svjetskog rata. Ostade nam Šibenik i Boka, pa i oni opljačkani i pušti.

Mlada naša država ima dakle sasvim nov položaj iza ovih događaja. Ona leži svom svojom veličinom ipak na Jadranu i tu ima da zasnuje svoju budućnost. Priroda joj je darovala bezbroj divnih luka, ali je pored svega toga bez prave luke. I trgovačku i ratnu luku izgrađuje novac. Imamo samo početke ratnim lukama u Šibeniku i kotorskom zaljevu, a trgovačkim svugdje ili bolje reći nigdje. Jer što znači kilometar bolje ili gore izgrađenog a gologa pristaništa bez prometne veze sa ostalom zemljom?

Sve i svatko u državi razumije važnost Jadrana i naš današnji bijedni položaj na njemu. Pa se dr-

žava i sprema da ga popravi. I do se kuju razni planovi, kako to ima da se izvede, dotle se i razni naši primorski gradovi brinu da istaknu važnost svoga položaja i da navrnu na sebe blagodati, koje će se tom izgradnjom naše budućnosti na moru ovamo izliti.

Mi ne sporimo nikome pravo da iznese prednosti svoga mjesta, jer se tijekom pomaže i bistenju raznih planova i srećnom izboru konačne izgradnje, ali ne smijemo dopustiti, da Šibenik ostane nijem u odlučnom času.

I mi moramo doprinijeti, kao i svako drugo primorsko mjesto, svoju riječ i djelo. S toga molimo sve rodoljube, koji imaju stručna znanja i razumijevanja u ovome po naš grad i državu važnom zadatku, da iznesu u ovom listu i drugdje svoja mišljenja i nazore, jer — budimo uvjereni — nitko ne poznaje ove obale i ovu tačku tako dobro kao mi sami.

Gubitkom Zadra i naših sjevernih jadr. obala i otoka ostali smo kao posljednja utvrda na najvažnijem dijelu jadranskog mora, pak se evo već sliva u Šibenik toliko toga iz naših izgubljenih ili osakaćenih krajeva. A izlilo bi se i još više, kad bi se u Šibeniku udruženo i složno općinstvo ili pojedinci odazvali općoj narodnoj koristi i dužnosti i stvorili mogućnosti da Šibenik ispuni zadaću, koja ga sad ide.

Ovoliko rekosmo, da zainteresujemo sve i svakoga, kako bi sam bez očekivanja čudesne pomoći od države poradili na tome, da uputimo Šibenik napretku, a onda da uzmognemo i mi postati dionicima budućih velikih i korisnih dužnosti na našem moru, koje će država s našom pomoći nama dodijeliti, a na koje mislimo da imamo prava.

Dr. Ivo Krstelj.

Za veliko djelo narodnog ujedinjenja, mnogo je ruku i umova radilo, snujući i gradeći, stojeći na straži i braniku narodnih prava, okupljajući i uzgajajući radnike za jugoslavenski narod i narodnu državu.

Među takove zacijelo spada i Dr. Ivo Krstelj, koji je zadnjih dvadeset godina velikog narodnog zamaha, bio sveder u prvim redovima.

Rođen u Kućistima na Pelješcu 1867. osnovnu je školu svršio u rodnome mjestu, srednje škole u Zadru, a pravne nauke u Beču. —

Mlad, poletan i oduševljen vrstao se u falangu nacionalne omladine, te dok je vršio odvjjetničku praksu u Zadru i Šibeniku, neumorno radi na ustrojenju sokolskih društava, aktivno istupajući u svakom narodnom pokretu i pothvatu.

Kao starosta Sokola u Šibeniku i starosta Krešimirove Župe, bio je neprekidno za 16 godina. Pošto je nekoliko godina obnašao podnačelničku čast u Šibeniku, 1906 izabran je načelnikom do 1912, kad je općina za balkanskog rata bila raspuštena. U obnovi opć. zastupstva bio je opet izabran i ostao do oktobra 1913. Prvih dana rata 27. VII. 1914. bio je utamničen i kao prvi taoc morao glavom zamjeniti za sigurnost vojničkih transporta.

U maju 1915. bio je unovačen i odmah opremljen u Doboj, a otišao u Zagreb, gdje je do sloma obavljao zamašite poslove prvog tajnika Nar. Vijeća u Zagrebu. Zatim je imenovan pročelnikom pre vremena dalmatinske vlade, a malo kasnije imenovan je predsjednikom vlade za Dalmaciju. U tom svojstvu, ostao je do januara 1921. Kao nosioc listine Demokratske stranke u Dalmaciji, izabran je nar. posl. u novembru 1920.

Prošloga ljeta bio je imenovan predsjednikom komisije za ugovor o ribolovu na Jadranu. Pred Božić ove godine Demokratski ga je klub kandidirao u novome Ministarstvu, povjerivši mu listnicu Ministarstva vjere.

Daleko bi zašli, kad bi detaljno prikazali rad Dr. Krstelja, akoprem on to potpunim pravom zaslužuje. Ograničit ćemo se na par redova.

Dr. Krstelj kao starosta Sokola i starosta Krešimirove župe, pa kao načelnik šibenske općine, zadužio nas je pregornim djelima, primjerima nesebičnog patriotizma i Šibenik ne može da zaboravi njegova djela ustrajnog osvještanja i jačanja narodne borbene svijesti. Neslomiv u svojim uvjerenjima, prožet stalnom idejom, on se za balkanskog rata ističe kao malo ko u Dalmaciji i snažnim zamahom istupa proti austrijskoj vladavini, te Šibenik povede putem junačkih tradicija i korenitog patriotizma. Vedar kao soko pravi, nikad nije klonuo, pa u tamnici i vojsci podnosi sve tegobe, veseo u duši da je zora naše budućnosti na domaku. On to propagira na razne načine, pa i u času kad ga iz tamnice vode na stavnju, štovatelje glasno pozdravlja dovikujući: „Dobro nam je i bolje će biti“. — Svojim znamenitim govorom 2. jula 1918. na pokr. zboru u Splitu istupa muževno i odvažno proti tadašnjem režimu i navješta slobodu i ujedinjenje Jugoslavena. Do sloma Austrije, obljete na sve strane da bodri i podstrekava, radi svim snagama na djelu radajuće se divne slobode.

Kad je na Čirilovo 1918. pohađio Šibenik, građanstvo ga obasiplje cvijećem u Kazalištu i ne

osvrnuvši se na kruti režim Austrije. I Dr. Krstelj tom prigodom širi misao narodne slobode, veliča podvige našega Pijemonta, još onda govorio je o narodnoj dinastiji Karađorđevića.

Kao predsjednik vlade, kad je u našim krajevima vladao najgori teror on smiono, prijegorno i mudro upravlja Dalmacijom, nama u ropstvu oblaškava nuke i trpljenja. „Samo se odvažnosti, auktoritetu i bistrini uma Dr. Krstelja mora zahvaliti da Italija nije okupirala cijelu dalmatinsku obalu“. Riječisu to g. Luje Vojnovića, [koji je za vrijeme pariške konferencije pratio i sudjelovao u radu naše delegacije.

I nakon toliko uspješnog, ne razvikano ni reklamnog rada, domovina i država priznaju zasluge svojem dobrom i vrijednom sinu, naplaćena mu je sjajna prošlost, znajući da će i u budućnosti biti jednako dobar i vrijedan cijelome svome narodu.

Živio!

INTERVENC IJA.

Poslužiti ćemo se primjerom. Ako nekom upravna vlast zaplijeni vrećicu zlata ili vagon šećera, što je uhvaćen na djelu htio nekamo prokriomčariti, ako se nekom oduzme radi izgreda obrtna krčmarska koncesija; ako se nekom rekvirira stambeno pomješće, koje drugom treba; ako činovnik hoće da mimoide druge u unapređenju i t. d., interesirana stranka traži posrednika. Budući pak ista znade da pri svim ovim stvarima prosti pismeni utoci ili slično nemogu pomoći, onda ona traži posrednika od upliva i što je taj upliv veći, to je opravdanija i nada za uspjeh.

Osim ove vrste posredovanja, putem kojeg se ide da se odstrane bilo zle posljedice jednog nedopuštenog djela bilo da se postignu razne blagodati mimo dapače i protiv zakona, imamo bezbroj raznih slučajeva, u kojima je povoljno ili nepovoljno riješenje zavisno o slobodnoj rasudi upravne vlasti. I tu pristupa lično posrednik, da, kao prvo, u četiri oka baci na stol zbunjenog upravnog činovnika vas svoj upliv i znanje. Prama tome stanju stvari posrednik nije samo zastupatelj stranke, on je jedno treće lice, koje u stanovitom poslu posreduje svojim bilo ličnim bilo političkim uplivom a malo kada samo i jedino pozivom na zakon. U tom slučaju posredovanje nema smisla sve dok postoje pravni lijekovi za očuvanje protiv povreda i samovolja.

Intervencija, o kojoj govorimo, neznajući drugo do li sudjelovanje pri odlukama upravnih oblasti u četiri oka pa kada se upravni činovnik istoj podvrgava, njegovo riješenje ne može da se više osniva na slobodnom osvjedočenju, već je plod prilika i onih elemenata, koji stoje povrh same stvari, o kojoj će da riješi a to mogu biti vrlo opa-

sni za njegovu nepristranost i poštenje.

Pripuštenje posredovanja treba da bude dozvoljeno samo pod uvjetom javnosti i pismenosti. Onda bi se javno znalo, ko i zašto neko posreduje, zašto neko ulaže svoj lični ili politički upliv, u koju naimesvrhu, kojim razlozima i kojim uspjehom, ali o intervencijama, koja su se i kod nas i po ostalim državama uobičajile, ne možemo izvađati ništa dobra. Ove su po samu stvar sasmasuviše, dapače su izvor i povod korupcije činovništva i čitavog našeg društva.

Upravno činovništvo naimesvrhu ima dovoljno načina i puteva da razluči istinu od neistine i da se uputi o pravom stanje stvari. Ne postoje samo pravni lijekovi već i postoji javno mnijenje i kritika, koja je najbolji i najenergičniji posrednik u korist pravice i javnog interesa.

Kakogod bio upravni aparat, lične intervencije koje ne idu samo za zastupanjem stranaka, samo ga pogoršavaju, jer demoralizuju naše društvo. One davaju povoda za neprestane jadikovke o partizanstvu, nesposobnosti i neznanju. Intervencije, pa bile i najpoštenije i najopravdanije, pogubno djeluju na čitav naš politički život te u živoj našoj stranačkoj borbi pobuđuju sumnju i uvjerenje da su iste samo borba za interese. Uslijed pripuštanja istih lični i politički uplivi pretvaraju se u gotov novac, kojim se stiču imanja i kapitali, ona je zamka, u koju i preko volje upada čeličnost i poštenje mnogih naših vrlih ljudi i političara.

I tako se rehabilituju ljudi, koji su bili austrijski janjčari ili talijanski pouzdanci; tako danas nešto znače mnoge moralne propalice, koje pri vršenju svojeg zanimanja ili dužnosti, prvo nego li se late pera, ne ispituju „što“ nego „ko“ i „za koliko“. Tako danas država mora da trpi na svome toboleu 50.000 suvišnih svojih namještenika, za koje se je samo uslijed intervencija ili stvorilo mjesto ili namjestilo i unapredilo stvarajući tim krizu činovničkog pitanja i t. d. . . . . Lična posredovanja stoga treba odlučno zakonom zabraniti, jer su ona zlo po društvu i državu.

X.

Izvoz naših višanja.

(Nastavak).

Ove godine Talijani iz Italije poplaviše naša tržišta i višnje kupovavše namerom, ne da ih placiraju u Italiji, već da ih prodađu direktno u Ameriku, jer ove godine Nemačka nije pokazala nikakova interesa za ovu robu. Razume se samo sobom, da je bilo i agenata iz Trsta, preko kojeg će se roba naša dalje u Ameriku da izvozi.

Kao god na krizantem, Amerika je bacila oko i stala da se interesuje i za naše višnje. Poznato nam je pozitivno, da su se od kakvih

šest meseci neki ljudi spremali na ovogodišnju kampanju suhih višanja uopšte. Pitanja i potražbe nadolazile su čak iz Amerike, stavljalo se na raspolaganje na desetke hiljada dolara, ali ljudi, ispravnijeg trgovinskog shvaćanja, otklonili su odgovornost da se bace u vrtlog nesolidne konkurencije inaurisane sa strane novopečenih posrednika iz same kraljevine Italije, koji, ali u pogoršanom izdanju, preduzeše ulogu starog preratnog Trsta. I tako mnogi naši ljudi ako ne nastradaše, to barem izvukoše tanji kraj, dočim ogromna dobit, koju bi poricati ili u nju sumnjati bilo smesno, pada u budželar ljudi, koji istupiše na naša tržišta najvećom bezobzirnošću.

Ni jednom pak od naših ljudi nije palo na um, da potraži kupca na samim američkim tržištima, koji su pripravljeni da i u dinarima robu plate. Nikome nije palo na um da dopre do samog vrela i da višnje prodade onamo gdje je i nesolidni posrednik uz razmerno velik profit, plasira. Jedan izvoznik sa 5—6 vagona dobro osušenih višanja, polučiti bi kudikamo veću dobit i stek o mnogo veće iskustvo da je robu svoju dirigirao u Ameriku i tamo ju prodao. Prigovoriti će se da ljudi nemaju dovoljno kapitala, da je tečaj strane valute promjenljiv, da su po sredi poteškoće u prevozu i slično. A zaristo ne vredi ovo i za posrednika iz kraljevine Italije, koji mora da triput menja valutu dok robu kupi i prodade da do svojih lira dodje?!

Dok je pred kakvih dvadesetak godina višnja suha počela iskršavati na tršćanskom tržištu, odakle se redovno izvozila u Ameriku i Nemačku a iz ove potanje barem 30% opet u Ameriku, nemački i američki izvoznici nisu ni znali provenijenciju ovog artikla. Zahvaljujući dobroti i prvoklasnosti naše višnje, danas je u Americi poznato dobro, da je ona dalmatinski proizvod. Sama ova okolnost mogla je da pouči naše trgovce i izvoznike, da robu prodaju direktno na američkim tržištima i da ne upadnu u šake nepozvanih posrednika.

Ovoj grani naše poljoprivrede i izvozne trgovine trebalo bi posvetiti osobitu brigu te stvoriti propagandu, pomoću vlade, da se naš zemljoradnik dade na sadjenje višnje i da se stvori jedno udruženje, kojemu bi bilo svrhom, da čitav proizvod preuzme u svoje ruke, osuši i iskršne na onim tržištima, gdje je naša višnja tražena. Razume se po sebi, da bi izvoz višnje morao biti udešen po svim pravilima moderne reklame, koja, i ako skupa, donosi nesumnjivo koristi. Time bi se izravno koristilo samom zemljoradniku, a naša zemlja zauzela bi sa izvozom višanja jedno od prvih mesta u velikim zemljama.

Drugom prilikom progovoriti ćemo o sistemu udruženja, njegovom dejstvu i svrsi, a tko zna bolje, neka se javi i reče svoje mišljenje.

De Angelis.

Napadaju talijanske ratne mornarice na naš grad predhodile su razne božićne svečanosti mjesnih talijana i talijanskih mornara. To je bilo dijeljenje božićnih darova, misa na brodu, dijeljenje slatkisa i novca mornarima za piće. Na čelu ove akcije i agitacije stajao je mjesni talijanski konsulo De Angelis.

Već na Božić po pedne razišli su se polupjani talijanski mornari gradom te izazivali sukobe i tučnjave, koje su pri njihovom božićnom raspoloženju morale nastati.

O tim incidentima po gradu ne ćemo da podrobnije govorimo, jer uopće nijesu imali nikakvih posljedica. Ni jednom Talijanu, može se kazati, nije ni dlaka pala s glave, već se sve ograničilo na nešto življe rječkanje. Talijani su pak iz svoje stare navade udarili iz široke ulice u bijeg na brod, a s broda se je, na kojem se je nalazio konsulo De Angelis, otvorila puščana vatra.

To je tako bilo spremljeno i unapred određeno. Talijani su s broda puščanom vatrom, koja je uz male prekide trajala od 6¹/₂ do 11 sati noći, dominirali čitavom našom obalom od Hotel Krka do Doca. Čim bi se koji prolaznik pojavio, vatra bi se otvorila iz mašinske puške. Usljed te očite pogibli za život redarstvo i zandarmarija je bila primorana da zatvori sve prilaze na obalu. Talijani su obasipali puščanom vatrom i sam grad, jer su kugle letile i iznad ulica i kuća a po koja se je i odbijala od zidova.

Talijanski ratni brod „Audace“ povukao je bio most na brod, momčad oboružana do zubi, topovi upereni na grad pa se k brodu nije moglo pristupiti. Tako je De Angelis zaštićivao život i imetak talijanskih podanika. One večeri se je pokazao zaštitnikom talijanske kulture i civilizacije po receptu d' Annunzia i čitave fasističke rulje.

Je li moguće da ovakov čovjek, prosti izazivač međunarodnih zapletaja, agent provocateur u pravom smislu riječi, koji radi ovdje u ime svoje Velike Vlasti, istu pred svijetom na najnedostojniji način obruzuje i ponizuje, može i časak da dalje ostaje na svome mjestu? Hoćeli država naša iza takvog izaziva moći uopće takova čovjeka kao reprezentanta jedne Velevlasti držati u ovom gradu, da joj prouzrokuje neredu i povrede sveje suverenosti?

On je onaj koji je dao pucati na Božić na naš grad, on je onaj koji nam je u luku doveo lagje da u mirni grad uprave topovske cijevi, on je onaj, koji krivo izvješćuje s oju vladu obarajući krivnju na nas i traži k tome zadovoljstiju! Nek to svaki Šibenčanin prišije za uho i dobro zapamti.

**Svaki Jugoslaven mora biti član
JUGOSLAV. MATICE**

Svečana akademija.

Plemenitom pobudom općne, brojnih prijatelja i stovatelja nar. posl. D.r Ivana Krstelja, priredjena mu je 27. ov. mj. u počast prigodom njegova imenovanja Ministrom vjera, svečana akademija u prostorijama „Držav. Doma.“ Naš grad pokazao je i one večeri, da mu misao jugoslavenstva, državnog i narodnog jedinstva leži na srcu, pokazao je da zna odati počast čovjeku, koji je to zaslužio svojim rodoljubljem i prijateljskim odlikama uma i značajnosti. — Velika dvorana D. D. bila je premalena, da primi onu masu svijeta iz svih slojeva gradjanstva. Uz veliki broj radnika i zanatlija, isticao se ogromni broj naše crven - kape, mnoštvo trgovaca i obrtnika, odlični broj dama, činovnika, omladine i gradjana svake ruke.

Akademija je priredjena u fond J. M. pa je sakupljeno preko 14 hiljada K

Započela je u 8 i po, kad je g. ministar ulazio u dvoranu sa svojom gđjom, burno pozdravljen poklicima i pljeskanjem. Pjevački je zbor divno otpjevao „Naš Kralj,“ a zatim opć. upr. D.r Rajević upravi oduševljenu pozdravnu riječ svečaru, istaknuvši zasluge i glavne momente iz narodne borbe u kojima je D.r Krstelj imao vidna i odlučna uticaja. Radi odmjerena prostora ne možemo ni u izvatku donijeti krasni govor D.r Rajevića, kao što s istog razloga ne možemo donijeti snažnu i poučnu riječ g. Ministra, koji je govorio iz duše, prikazao krutu istinu, uzdignuvši prisutne nad dnevne nevolje, koje ne smiju da zastru sunce naše slobode. Jugoslaviji rođenoj u krvi, hoće da zapriječe razvitak i konsolidaciju vanjski i nutnji neprijatelji. Žrtvo našega naroda visoko svijetle nad svim mračnjacima, ma gdje oni bili. Ljubavlju i slogom, ne mržnjom trovanjem podignimo divovskom snagom jugoslavensku pesnicu, koja je dala respektu kud i kamo većim protivnicima.

Govor završi poklikom Jugoslaviji, na što zaori oduševljeno klicanje. Pozdrav D.r Rajevića i odgovor g. Ministra bili su višeputa isprekidani odobravanjem.

Gđjica Olga Javor zvela je na klaviru tri krasne tačke, te je svojom umjetničkom izvedbom i savršenom tehnikom zadivila prisutne, pa joj se dugo - dugo pljeskalo.

Pjevački zbor onda ispjeva „Čući mala“ i „Čuješ dušu“ takovom skladnošću, da su pobrali zaslužno priznanje.

Nakon toga razvila se vrlo animirana igranka. Raspoloženje bilo najprijatnije, sve je bilo u zanosu i oduševljeno.

Uspjeh akademije bio je potpun. U ovim danima, kad nam tuđin priustava i ranim metodama prouzrokuje krvave događaje, svečana akademija u počast g. Ministru D.r Ivanu Krstelju, ima neprocijenjivo nacionalno značenje.

Naša dužnost.

Događaji na Božić duboko su kosnuli čitavo građanstvo.

Svi smo osjetili ogorčenost i srčbu i zapanjeni gledali tešku povredu međunarodnog prava. Naša čuvstva morali smo obuzdati, našu čežnju za pravdom osvetom ugušiti. Nijesmo smjeli niti dati oduška svom ogorčenom srcu i jadu.

Kao svijesni pripadnici ove države znamo i umijemo podnositi žrtve pa prepuštamo onim, koji su za to pozvani, da suzbiju zadanu nam povredu i da zapriječe mogućnost budućih.

Reakcija pak na ovaj izazov nek bude dostojna nas i naše prirodne velikodušnosti i plemenitosti, ne stoga načinom modernih barbara, da ubijamo, lemamo i palimo, ne kao plod bijesne mržnje ili slijepe težnje za osvetom.

Osveta naša nek bude mirni i ustrajni rad na osviještenju narodnih masa, na okupljanju naše snage. Nek Šibenik i sjeverna Dalmacija bude svjetionik Jugoslavije.

Pristupimo stoga odmah tome radu ne samo riječima već i djelima.

Odazvimo se s toga pozivu „Jugoslavenske Matice“ te doprinosajmo njezinoj svrsi najizdašniju pomoć.

Odaziv svih muškaraca, da se na općinu upišu u listine vojnih obvezanika, nek bude dokazom naše jednodušnosti i svijesti.

Ostranimo iz svih naših kuća, iz svih naših ustanova sve ono što je tuđinsko i uzdržimo svuda i pred svakim naš jezik i naše običaje.

GRADSKJE VIJESTI

Dobar svršetak ove godine i sretnu novu godinu 1922. nazivljemo svim prijateljima i čitaocima katoličke vjere. Tom prigodom sjetimo se nevine djece našega naroda, koju tuđin zatire, silom raznaruđuje, da ih učini mrtvima za svoj narod.

Protestni zborovi. Protiv talijanskih izazivanja i njihovih nasilja slučenim na Božić u našem gradu, priredeni su protestni zborovi i odglasane protesne resolucije u Splitu, Zagrebu, Ljubljani, Beogradu itd. Splitski je zbor upravio našoj općini ovaj brzojav: „Na današnjem velikom protestnom zboru, građanstvo Splita povodom božićnih događaja, jednoglasno je zaključilo, poslati pozdrav građanstvu Šibenika sa izrazom bratske solidarnosti. Živio Šibenik! — Predsjedatelj: Dr. Majstrović.“

Ministarsko vijeće. Naše je ministarsko vijeće u više sjednica raspravljalo o događajima u Šibeniku, te je odlučeno, da se na lice mjesta pošalje viši činovnik, da ispita cijelu stvar. Naše je ministarstvo pod-

Sto nam treba, kupujmo samo kod naših, pa stoga nikakav interes, užitek ili zabava nek nas ne zavađa da tuđinu džepove napunjamo i da mu kod nas može biti mjesta.

Eto, takova mora da bude naša reakcija, tako naš odaziv na izazov božićni u našoj kući.

To je naša dužnost.

Vijesti iz okolice.

Prvić Luka, 22 prosinca.

Dan 17. XII. 21. na rodjendan Njegova Veličanstva Aleksandra bi proslavljen u Prvić Luci kao „Dječiji dan“ i upriličena zabava u korist ratnih sirota.

Zabava, priredjena u skolskoj dvorani, uspjela je na opće zadovoljstvo požrtvovnošću i nastojanjem mjesnog nadučitelja Josipa Krvavice, koji je uvježbao djecu u pjevanju uz harmonium, lijepim i dirljivim zabavom i deklamacijom.

Tom prigodom sakupila se lijepa svotica za Jugoslavenke sirote.

Tijesno 29 prosinca (brzojav). Prigodom skupštine nacionalne omladine 27. ov. mj. palo je sa strane nahučkanih protuđravnih poklika, radi kojih su uapšeni Bilal Toma, Olivarija Andrija, Lucić Nikola, Frkić Šime.

Opć. ur.: Ko su uapšenici, zamo ih iz austrijskih i talijanskih vremena. Da se pak usuguju danas grditi našu državu, to je nečuvano. Treba da pripazimo na prave bunitelje i začetnike ovakovih gadnih pojava.

Jedno uputilo prosvjednu notu talijanskoj vladi, energičnim zahtjevom, da se talijanske ratne lađe uklone iz naših luka na Jadranu.

Članovi šibenske ruske kolonije s najljepšim željama čestitaju Novu godinu svim mještanima rimokatoličke vjere.

Zamjena novčanica. Ne ispituje mo čigovom je krivnjom nekim građanima komisija za zamjenu novčanica zadržala 40 po sto pri isplati novaca. Konstatujemo da ne leži krivnja na centralnoj vladi u Beogradu. Posredovanjem i odlučnom zauzetnošću g. Ministra Dr. I. Krstelja, a i susretljivošću vođe komisije Dr. Atimovića, sve zadržane svote bivaju naknadno isplaćene i povraćene. Milo nam je i pravredno je.

Sud za suzbijanje skupoće. Ministarstvo za socijalnu politiku odredilo je da se obustavi rad sudova za suzbijanje skupoće i da njihova funkcija pređe na redovne sudove. Prema tomu prestalo je i djelovanje mjesnog suda za suzbijanje skupoće.

Silvestrovo. Sokolsko društvo priređuje veliku plesnu zabavu na Silvestrovo u „Drž. Domu“. Početak u 9 sati.

Ratne lađe. G. De Angelis talij. konzul u našem gradu, drzovitim postupkom i zasnovanim intrigama izazvao je provokacije i krvav nam Božić upriličio. Uz najteže povrede međunarodnog prava dozvao je u našu luku ratne lađe. Osi usidrene „Audace“, 26. 12. oko 10 sati uvečer doplovio je eksplorator „Carlo Mirabello“, a 27. 12. izjutra poslije 9 sati stigla je torpiljarka „Missori“ i „Caneppe“. Ova zadnja nakon sata vremena otplovila je iz luke. „Missori“ se pred podne postavio u pravcu prema željeznici, a popodne prema Sufidu. Na Ivanj-dan oko 4 i po sata doplovio je laki krstas „Marsala“. — 28. 12. otplovile su u 7 i po izjutra „Missori“ i „C. Mirabello“ za Split. — Ratne su lađe uvijek u ratnoj pripremi, topovske cijevi uperene prema gradu. Duž obale našega kotara, krstare tri torpiljarke.

Po 3 dinara prodavat će se novi „Pučki Koledar“ za god. 1922. Tko naredi više primjeraka dobit će za svako 10 komada jednoga besplatno. — Izlazi kroz sedmicu. — „Tiskara Vitaliani“.

Protestne brzojavke. Povodom tek minulih događaja, sva mjesna društva i korporacije, te organizacije stranaka i redakcije listova, uputiše Ministarskom Savjetu u Beogradu najenergичnije prosvjedne telegrame protiv nasilnog postupka — ovdje usidrene talij. ratne lađe „Audace“. Traži se bezodvlačni povratak vojske, a da se podjedno isposluje odalečenje ratnih talij. lađa sa naših obala, kao što se traži da talij. konzul De Angelis bude smenjen, jer je aktivno sudjelovao sramotnom izazivanju i prouzrokovao teške incidente. I Šibenska je općina odaslala opsežnu prosvjednu brzojavku u Beograd.

Božićni događaji. Radi božićnih događaja, naša je podružnica Jug. Matice upravela Minis. Savjeta u Beogradu ovaj brzojav: „Drskost i provokacija Talijana nepodnosiva, naša ustrpljivost iscrpljena. Lišeni svake zaštite molimo da nam se vojska bezodvlačno povraća, a državna uprava da uloži sav svoj upliv kako bismo se već jednom oslobodili ovih vječnih izazivača. Uslisajte vapaj ispaćenog naroda, eda se izbjegne krvoproliće a s tim i daljnje komplikacije. Glavni je uzrok svih provokacija ličnost talij. konzula De Angelis, kojeg molimo maknuti i promijeniti ozbiljnom osobom u interesu javnog porotka i mira.“

Dr. Krstelj Minist. r. Na prve vijesti, da je nar. posl. Dr. Ivo Krstelju povjerena listnica Ministarstva vjere, primio je s raznih strana naše domovine veliki broj brzojavnih i pismenih čestitaka. Tom velikom narodnom časti bio je počašćen i Šibenik, pa su mu

mogobrojni prijatelji i stovatelji osobno iskazali iskrena čestitanja. Sa Dr. Krsteljem i Dalmacija dobiva svog izravnog predstavnika u našoj vladi, a da dobiva vrsnog i dostojnog predstavnika, o tome je svatko uvjeren.

I naš list izriče Dr. Krstelju najtoplije čestitke kao stranačkom i narodnom prvaku, pa mu od srca želimo čestit i dug život, potpunim uvjerenjem, da će nar. posl. Dr. Krstelj i kao ministar istaviti sve sile, političku uvidnost i auktoritet za opće narodno dobro. Živio!

Zloupotreba električne energije. Električnoj Centrali Ante Šupuk i Sin poznato je da su osobično za vrijeme italijanske okupacije pa i nakon iste bile namještene u mnogim kućama električne žarulje i razne električne sprave bez prethodnog redovitog upisa i prijave kod isfe.

Da se već jednom stane na kraj ovakvim zloupotrebama, tvrtka je Ante Šupuk i Sin primorana, da javi ovim putem svim svojim pretplatnicima, da će počevši od 1. januara 1922. započeti redovitim pregledavanjem svih električnih namještaja u gradu Šibeniku. Ovom će prigodom žarulje, aparati i prihvatači koji će biti nađeni a da nijesu upisani u platežne knjizice, kao i one žarulje kojih svjetlosna jakost ne bude odgovarala onoj upisanoj, biti smatrani kao zloupotrebama i dotičnim će se pretplatnicima bezuvjetno uskratiti daljnje snabdjevanje električnom energijom te će isti biti prijavljeni kaznenoj vlasti, jer je to zločin ili barem prekršaj prevare, a njihova će imena biti objelodanjena u gradskim novinama.

Upozorava se nadalje da će pretplatnicima koji bi zaniijekali dozvolu za pregled namještaja biti bezuvjetno uskraćena daljnja opskrba električne energije.

Koncertna večer. Za slijedeći ponedjeljak sprema se veliki klasični koncert što ga u dvorani Državnog Doma u Šibeniku priređuju dvije umjetnice: pianistica g.đica Olga Javor i pjevačica g.đica Livija Ivanovna Sigala, rodom ruskiinja. Program bit će naknadno objavljen. Lijepa prigoda za ljubitelje muzične umjetnosti da aprofitiraju ovom rijetkom prigodom.

Odlazak g. Ministra. Ispraćen lijepom kitom rodoljuba, prijatelja i stovatelja, sinoć je otputovao put Bakra za Beograd g. Ministar Dr. Ivo Krstelj. Šibenske gospođe obdaruše njegovu gospodu krasnim kitama cvijeća. G. Ministar, bio je od mnoštva pozdravljen poklicima: Živio!

Rodoljubno djelo. Tvrtka A. Šupuk i sin odlučila je, da u znak prosvjeda radi drzovite provokacije i teških božićnih događaja upriličenih od Talijana, doprinese svotu od preko 1000 Din. u fond Jugoslavenske Matice, kao utržak za električnu energiju upotrebljenu

kroz decembar od talij. ratne lađe „Audace“.

Lične vijesti. U utorak stigao je u naš grad u službene svrhe obalni komandant, mornarični pukovnik g. Stanković.

Komandant straže g. Blaž Čurković, došao je prekočur iz Splita, da preuzme vodstvo mjesnog državnog redarstva, dok je radi bolesti izočan komesar drž. policije g. L. Botica.

Kino Tesla. Započeli će svojim predstavama kroz najkraće vrijeme. Vlasnik je odlučio, da utržak prve večeri doprinese u fond „Jug. Matice“. Pohvalno!

Ungaro-Croata. Ovo društvo na zadnjoj svojoj sjednici, na kojoj je birano novo upraviteljstvo i nadzorni odbor sve od naših ljudi i pomoraca, zaključilo je promijeniti svoje ime u „Jadranska Obalna Plovitba dioničko Društvo“.

Natječaji. Razpisani su natječaji na mjesta sudskog potčinovnika u Kninu i kod zemalj. suda u Šibeniku kao i na ispražnjena mjesta uredovnih poslužnika kod okružnog i zemaljskog suda u Šibeniku i kod kot. sudova u Kninu, Skradinu, Obrovcu, Tjersnom i Vrlici. Molbenice ispravama imaju se podnijeti putem pretpostavljenih vlasti do kraja t. g.

Za iseljenike vrijede danas propis. uredbе o iseljavanju. Iseljenik može ostaviti naš teritorij sa putnom ispravom koja važi za put samo preko domaće luke, jer je putovanje preko inostranih europskih luka zabranjeno. Putna isprava izdaje se ako je iseljenik ispunio slijedeće uvjete: ispunjenje svojih vojničkih obaveza, mora odgovarati useljeničkim propisima zemalja, kamo se seli; treba da ima barem 18 godina a ako je mlađi, izdat će mu se putnica samo zajedno s putnicom porodice; namirenje svih svojih poreznih dužnosti prema ovoj državi te da nije pod kaznenom istragom ili da mora izvršiti kaznu udarenu mu od suda.

Iseljnikom u smislu ove uredbe smatra se onaj naš državljanin, koji se seli u preokookeanske zemlje u svrhe zarade i putuje u trećoj ili sličnoj klasi ili koji se seli k svojim rođacima, koji su se prije iselili pod istim uvjetima.

Sokolsko društvo u Šibeniku javlja svojim članovima, da će se u nedelju 8 januara 1922 god. održati redovna glavna društvena skupština sa ovim dnevnim redom: 1. Izvještaj o radu društva kroz 1921 god. 2. Apsolutorij starom upr. odboru; 3. Izbor nove uprave. 4. Eventualija. Pravo glasovanja i biranja imaju samo izvršujući članovi, i to oni, koji su primljeni prije 1. X. 1921. (§§ 5 i 9 društ. pravila). — U Šibeniku dne 30 XII. 1921. = Starešina D.r. Rajević.

U I. Legiju Jugoslavenske Matice upisaše se dalje g. D.r. Dra-

gomir Montana i D.r. Josip Pasini i uplatiše svaki po 125 Dinara. Ugladali se i drugi.

Iz uredništva. Umoljavaju se dopisnici, oglasnici i t. d., da će im se redom udovoljiti, čim prostor lista dopusti.

Preporuča se da pretplata bude tačno namirena.

Kod TISKARE VITALIANI dobivaju se gotovih tabla:

Otvoreno	Zatvoreno
Zabranjen ulaz!	

Priopćeno *)

Gospodine uredniče!

Najuljudnije Vas molim, da biste mi ustupili nešto prostora u Vašem sem cij. listu, jer se osjećam ponukanim da putem javnosti dam oduška svome uvrijeđenom nacionalnom ponosu i svijesti.

Ovih je dana gosp. Lovre Guberina u nazočnosti jednoga svjedoka ustvrdio, da sam ja za vrijeme svjetskoga rata ispjevao jednu pjesmu, koje je sadržaj bio uperen protiv Srba. Kad sam ja bez ikakva truda i muke pobio tu njegovu lažnu tvrdnju, odvratio mi je pomenuti gospodin, da sam onda slične pjesme širio, rasturivao među javnost u svrhu propagande.

Zeleći gosp. Lovri Guberini „pomoći“ u njegovu nastojanju, da me pred drugima černi i lažnim prikaže, s puka razloga, jer sam njegov politički protivnik, pozivam ovime javno svakoga, koji ima kakav takov primjerak pjesme, što sam je tobože ja ispjevao protiv Srba, ili je kome poznato, da sam ja slične pjesme rasturivao u svrhu raspirivanja mržnje protiv naše braće Srba, da ga bez ikakva oklijevanja iznese na svijetlo, odnosno, da javno „podupre“ tvrdnju gosp. Lovre Guberine glede rasturivanja. Sapijenti sat.

Zahvaljujući Vam, gosp. uredniče, na susretljivosti, bilježim se s poštovanjem
Milan Zlatan
exp. akad.

„Sud za suzbijanje skupoće“ u Splitu, kaznio je Krunu Aljinovića kao suvlasnika tvrdke „Panches-Aljinović“, jer je prodavao šećer po kruna 60 kilogram mjesto po maksimalnoj cijeni od kruna 56, na mjesec dana zatvora i novčanu globu od 25.000 dinara.

Donosimo na uredovnu zamolbu suda u Splitu.

*) Za dopise pod ovim naslovom uredništvo ne odgovara.

Vlastnik i izdavalac: DR. V. SMOLČIĆ
Odgovorni urednik: DR. ČEDOMIL MEDINI.
Tisak grafičnog zavoda E. VITALIANI.

Traži se naučnica u tiskari E. Vitaliani.

Tvrđka utemeljena 1906.

Tvrđka utemeljena 1906.

JOSIP JADRONJA - ŠIBENIK

(DALMACIJA)

**agenturni, komisionalni, otpremnički i pomorski posao,
poveljeni trgovačko - pomorski mešetar**

Brzjavni: Agentur. JADRONJA - Šibenik.

Telefon interurban br. 3.

Zastupstvo i skladište najboljih Eksportnih tvrđka i tvornica; sve **Kolonijalne robe**. pšeničnog brašna boljeg domaćeg Mlina, kao i Mekinja, Kukuruz, Zobi itd. Likera, Siropa, finih Vina i Šampanjca. **Izravni uvoz iz Inozemstva:** sira Parmizana i Ementhalera, te Estrata konserve pomidora, Mortadele, Ruskog originatnog Čaja, Modre Galice i Sumpora itd. Sardine u ulju i u bačvicama slane srdjele najveće Dalmatinske tvornice. **Karbid tvorice - Jajce (Bosna)** koji sadržaje 200—300 litara acetilena, mnogo korisniji nego dalmatinski te prema tomu mnogo jeftiniji pri uporabi. Nadalje je čist i daje krasno jednolično svjetlo, bez kakvog neugodnog mirisa. **Petroulje** u sanducima i bačvama izvrstno rafinirane Domaće Rafinerije, benzin i mineralna ulja svih vrsta najfinije rafinirano, oksigen u tehničke, medicinske i znanstvene svrhe, kiselina za akumulatore.

Uzorci, ponude i razjašnjenja na zahtjev badava i franko.

Prima se naručbe svakovrsnih pečata i tabla uz Tvorničke cijene.

ZASTUPSTVO ZA ŠPEDITERSKE POSLOVE U SVIM VEĆIM MJESTIMA CIJELOG SVIJETA.

Stigao nam je

ORIGINALNI GRČKI KAMEN

ZA

MLINOVE I MLINSKE INDUSTRIJE

NAJBOLJI I NAJPRIKLADNIJI

Rasprodaje:

Nikola Dragišić - Skradin

Gjuro Vojvodić - Knin

Glavno skladište kod

BRAĆA MAKALE

ŠIBENIK

Jadranska Banka a. d.

Beograd

Cavtat, Celje, Dubrovnik,
Ercegnovi, Jelsa, Korčula,
Kotor, Kranj, Ljubljana, Ma-
ribor, Metković, Sarajevo,
Split, Šibenik, Zagreb.

BEČ, TRST, OPATIJA,
ZADAR, New-York: Frank

Sakser State Bank,

Odlik. tvornica likera Rosolia Maraschina

IVAN JELICH

Šibenik (Dalmacija)

preporučuje se poslovnim prijateljima, da pored ranijih vrsta

- - Likera izrađuje nove vrste od prirodnih vrsnih sokova - -

Coinsfreaux Banavanes Mandolines

— Chocolades i Chartrocex —